

Kartläggning av förvaltningarnas arbete relaterat till den nationella ANDT-strategin samt arbete relaterat till läkemedelsmissbruk och spelberoende inklusive gaming.

För att veta hur en mer ändamålsenlig organisation av det drogförebyggande arbetet ska se ut har en kartläggning av pågående arbete relaterat till den nationella ANDT-strategin 2016-2020 och dess 23 tillhörande insatsområden genomförts. Som en del i kartläggningen ingår även pågående arbete relaterat till läkemedelsmissbruk och spelberoende inklusive gaming som inte omfattas av den nationella strategin men som Malmö stad anser ska ingå i det drogförebyggande arbetet.

Kartläggningen innehåller underlag som stadens förvaltningar bidragit med men också information hämtat från bland annat Komin och www.malmo.se.

Mycket av det drogförebyggande arbetet ligger inom ramen för nämndernas grunduppdrag. Kartläggningen utgör en nulägesbild som bekräftar att Malmö stad sammantaget gör en lång rad förebyggande och behandlande insatser.

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska

Under detta målområde finns det fyra insatsområden;

- Skarpare reglering för att minska illegal handel av tobak.
- Samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn.
- Bekämpning av illegal handel och en restriktiv och tydligt reglerad och legal handel via digitala medier.
- Samverkan mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete på alla nivåer.

Av dessa är det framförallt två som rör Malmö stads drogförebyggande arbete.

a) Samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn

Genom tillståndsenheten bidrar arbetsmarknads- och socialförvaltningen till att tillgången till alkohol och tobak är begränsat utifrån gällande lagstiftning. Enhetens uppdrag innefattar att:

- bevilja ansökningar om tillstånd för att sälja tobak.
- bevilja ansökningar om tillstånd för att servera alkohol.
- utföra tillsyn av butiker som säljer tobak, folköl och e-cigaretter.
- genomföra tillsyn tillsammans med andra myndigheter såsom främst Polismyndigheten och Skatteverket på restauranger som innehar serveringstillstånd och i butiker som säljer tobak, folköl och e-cigaretter.
- medverka vid samordnade tillsynsbesök av tobaksförsäljning genom kommunstyrelsens satsning Tryggare Malmö.

Miljöförvaltningen arbetar operativt för att få bort eller begränsa de miljöer där otillåten användning eller försäljning av narkotika, tobak och alkohol förekommer. I dessa miljöer är det inte ovanligt att barn och unga vistas. Tillsynen är därför viktig för att motverka att barn och unga börjar använda narkotika, tobak och alkohol samt för att begränsa tillgången till detta.

b) Samverkan mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete på alla nivåer

Under vårterminen 2019 har polisen och Malmö stad drivit pilotprojektet *Drogfri skola* i syfte att se till att Malmö kommunala grund- och gymnasieskolor är trygga och drogfria platser för såväl elever och deras föräldrar som för personal på skolorna. Satsningen sker i brottsförebyggande syfte och innebär att skolor i Malmö söks igenom av narkotikahundar. Projektet är ett samarbete mellan polisen, grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och ett komplement till det arbete som redan pågår. Samarbetet sker inom ramen för den samverkan som kallas skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF), som i sin tur sker inom ramen för polisens och Malmö stads samverkansöverenskommelse ”Trygg och säker stad 2017-2022”.

Utformningen av stadens infrastruktur och miljö har en påverkan på människor som bor och lever i staden. Malmö stad har under ledning av stadsbyggnadskontoret, tagit fram ett verktyg för sociala konsekvensbedömningar. Detta var ett av förslagen i Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.¹ Verktuget ska bidra till att sociala frågor tidigt lyfts, ventileras och följs upp under planläggning och projektering av nya områden och förtätningsprojekt. Konsekvensbedömningarna ska bredda kunskapen om hur den fysiska planeringen påverkar människors välbefinnande och hälsa och ge bättre beslutsunderlag inför investeringar. Ambitionen har varit att ta fram ett processinriktat verktyg där de sociala frågorna integreras med andra hållbarhetsaspekter.²

2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska

Under detta målområde finns det fyra insatsområden:

- Reglering och tillsyn för att begränsa marknadsföring och exponering av alkohol och tobak.
- En hälsofrämjande skola utifrån elevers olika förutsättningar och behov.
- Effektivt arbete mot langning av alkohol och tobak.
- Spridning och tillämpning av ett kunskapsbaserat cannabisförebyggande arbete.

Av dessa är det tre som rör Malmö stads drogförebyggande arbete.

a) En hälsofrämjande skola utifrån elevers olika förutsättningar och behov

Malmö stads ambition är att det förebyggande arbetet ska påbörjas så tidigt som möjligt.

I Communities that care (CTC) ingår ett flertal förvaltningar och verksamheter såsom arbetsmarknads- och socialförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen och kulturförvaltningen tillsammans med polisen, räddningstjänsten, ideella organisationer, religiösa samfund, näringsliv, boende med flera. Den primära målgruppen är barn och unga och utgångspunkten för CTC är att det finns faktorer i samhället som påverkar barn och ungas uppväxtvillkor. Arbetet handlar om att undanröja riskfaktorer och tillföra skyddsfaktorer i barns livsmiljöer i geografiskt avgränsade områden. CTC är ett övergripande styrsystem för förebyggande och hälsofrämjande arbete som startade som en pilot 2015 i Almgården och sedan i ett första skede i fem utvalda områden hösten 2018. Målet är att CTC ska

---

¹ *Sociala konsekvensbedömningar inför fysiska investeringar*, SBN-2014-1570

² Hämtat från <https://komin.malmo.se/Var-kommun/Mal--styrning/Sa-arbetar-vi-for-en-hallbar-utveckling/Socialt-hallbart-Malmo/Sociala-konsekvensbedomningar.html> 190808. Se även *Sociala konsekvensbedömningar inför fysiska investeringar* SBN-2014-1570

användas som arbetssätt i hela staden inom fem år. Varje område har sin egen områdesprofil – utifrån problembeteenden, risk- och skyddsfaktorer och behov av insatser.³

I 3 av de 5 områdena; Bellevuegården, Bunkeflostrand och Möllevången har den senaste riskanalysen visat att ett av de mest utbredda problembeteendena är *Alkohol- och narkotikabruk*. I samtliga områden håller man på att arbeta fram en handlingsplan för vilka främjande och förebyggande insatser som ska göras kopplat till de bakomliggande risk- och skyddsfaktorer som sticker ut mest. Denna handlingsplan förväntas bli klar under hösten 2019.⁴

All personal i skolan som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa är skyldig att genast göra en anmälan till socialnämnden enligt socialtjänstlagen. Den som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa har ett personligt ansvar för att anmälan görs. Anmälningsskyldigheten är sekretessbrytande. Missbruk, ätstörningar och upprepad frånvaro kan vara tecken på att barn far illa. (Vägledning Elevhälsa)

Alla elever i skolan erbjuds regelbundet hälsobesök som innefattar hälsokontroller av skolsköterskan. I hälsobesöket ingår också ett hälsosamtal som syftar till att främja hälsa och förebygga ohälsa. För de äldre eleverna innehåller samtalet frågor om tobak, alkohol och narkotika.

b) Effektivt arbete mot langning av alkohol och tobak

Som nämnts under mål 1 ovan arbetar både tillståndsenheten och miljöförvaltningen aktivt för att förebygga langning av alkohol och tobak.

c) Spridning och tillämpning av ett kunskapsbaserat cannabispåbyggande arbete

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen erbjuder Haschavvänjningsprogrammet (HAP). HAP utgår från cannabis negativa inverkan på de tankefunktioner som individen använder för att lösa vardagliga problem, abstinensprocessen och separationen från drogen. Samtalen bygger på en medicinsk, en psykologisk och en social fas. Programmet kan erbjudas unga från ca 17 år som rökt cannabis regelbundet (minst en gång i veckan) i minst ett halvår. De ska ha rökt så pass mycket att de själva märkt att deras missbruk har påverkar dem och hur kognitiva funktioner som minne har försämrats. Det viktigaste kriteriet är att ungdomen är motiverade till att sluta röka och har tid att träffas två till tre gånger i veckan i sex–tio veckor. Det finns även möjlighet till ett kortprogram som riktar sig yngre ungdomar mellan 13–17 år och deras föräldrar. Programmet är pedagogiskt och drogpreventivt med fokus på hur cannabis verkar och innebär sex träffar.⁵

3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska

Under detta målområde finns det två insatsområden som bägge är relevanta för Malmö stads drogförebyggande arbete.

---

³ CTC analysarbete – en Malmöövergripande sammanfattning. Hämtat från <https://komin.malmo.se/Var-kommun/Kommunovergripande-satsningar/CTC---Communities-That-Care/CTC-omraden-och-omradesprofiler.html> 190808

⁴ CTC analysarbete – en Malmöövergripande sammanfattning. Hämtat från <https://komin.malmo.se/Var-kommun/Kommunovergripande-satsningar/CTC---Communities-That-Care/CTC-omraden-och-omradesprofiler.html> 190808

⁵ Hämtat 191016 från <https://komin.malmo.se/Forvaltningar/Arbetsmarknads---socialforvaltningen/Vara-verksamheter/Avdelning-socialtjanst-Oster/Enhet-barn-och-familj-oppnvard-/Ungdomsgruppen/Metoder.html>

a) Uppmärksamma och förebygga ANDT-relaterad ohälsa bland kvinnor och män samt flickor och pojkar inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och inom andra arenor

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen övergripande arbete ger inverkan till att stärka skyddsfaktorer hos Malmöbor, med särskilt fokus på barn och unga. På detta sätt bidrar förvaltningen till målområdet genom:

- Att erbjuda olika typer av föräldraskapsstöd, både universellt och selekterat, ex. Föräldrakommunikatörer, kurser för stärkt föräldraskapsstöd såsom (COPE, Trygghetscirkeln, Mammakraft, BIFF och ALLT⁶), stöd för föräldrar med psykisk ohälsa genom ALMA och ALHVAs spädbarnsteam.
- Samarbete med andra förvaltningar och verksamheter inom ramen för CTC.
- Fältverksamhet
Ex. Fältgruppen Malmö och Socialarbetare för unga (SFU).
- Förvaltningens arbete vid Familjecentraler.
- Att samarbeta med hälsa- vård- och omsorgsförvaltningen för att förebygga missbruk hos Malmöbor 65 år och äldre.
- Att öka medvetenheten och höja kunskapen om att utsatthet för våld kan ge en ökad risk för missbruk.⁷

Malmö stad har alltså flera insatser för barn och unga, ofta med fokus på brotts- och drogförebyggande stöd. Arbetet sker i många fall nära andra aktörer, så som polisen, skolan, barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och socialtjänsten. Arbetet sker i miljöer där barn och unga vistas, både i och utanför hemmet. Mycket av arbetet går ut på att förhindra och minimera ungas brottslighet, droganvändning och andra riskbeteenden genom förebyggande arbete i miljöer där barn och ungdomar vistas både på kvällar, vardagar och helger. Att stärka ungdomars framtidstro och skapa en meningsfull fritid är också en viktig del av arbetet.⁸

Inom hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen finns *Avdelningen för hälsa och förebyggande* som bland annat arbetar med att stödja personal som arbetar med äldre personer som har psykisk ohälsa och deras anhöriga. Det rör sig främst om utbildningsinsatser för omvårdnadspersonal, legitimerad personal och biståndshandläggare gällande:

- Riskbruk inom äldre, dvs. beroende och missbruk
- Nya diagnoser
- Suicidrisk och prevention
- Posttraumatiskt stressyndrom, PTSD

När det gäller utbildningsinsatser om riskbruk så är det framförallt vissa områden som tas upp:

- Vad är beroende
- Definitioner

---

⁶ COPE – The Community Parent Education Program, är en föräldrautbildning för föräldrar med barn i åldern 3–12 år som vill stärka relationen till sitt barn samt träffa andra föräldrar.

Trygghetscirkeln är en kostnadsfri kurs för föräldrar med barn i olika åldrar som fokuserar på samspelet mellan föräldrar och barn.

Mammakraft är en kurs för mammor, med barn i åldern 10 år och uppåt, som är orolig för att barnet ska hamna i kriminalitet, våldsbejakande extremism, droger eller något annat normbrytande beteende.

Barn I Föräldrars Fokus (BIFF) – kurs för separerade föräldrar och som inte kommer överens i frågor som rör deras gemensamma barn.

ALLT – program inför skolstart för föräldrar och barn som förbereder barnet för skoltiden..

⁷ Ur skriftligt underlag från arbetsmarknads- och socialförvaltningen som inkommit via mejl 190222.

⁸ Hämtat 190808 från <https://malmo.se/Service/Du-och-dina-anhoriga/Stod-till-barn-och-unga/Insatser-for-barn-och-unga.html>

- Alkohol och tablettmissbruk (ensamhetsproblematik)
- Äldre män som dricker mer
- Typiska symptom
- Hur kan man bemöta brukare med missbruk samtidigt som man behandlar dem.
- Hur signalera missbruk till biståndshandläggare.

Även spelberoende och gaming kan dyka upp, men i dagsläget finns inget behov av särskilda utbildningsinsatser. Förutom ovanstående anordnar *Avdelningen för hälsa och förebyggande anhörigträffen* ”Ensam är aldrig stark” med fokus på hälsa och ohälsa.⁹

Funktionsstödsförvaltningen har i juni 2019 tagit beslut om *Rutin för agerande vid misstanke om eller upptäckt av missbruk/ beroende hos personer som erhåller insatser från funktionsstödsförvaltningen*. Arbete med implementeringen sker under hösten 2019. Arbete med att lägga in kompetensutveckling kring missbruksfrågor i förvaltningens webbutbildning kommer att startas i december 2019. Från och med våren 2020 kommer ett nätverk för missbruksfrågor att etableras i funktionsstödsförvaltningen. Vidare sker visst förebyggande arbete via gemensamt informationsarbete med idéburen sektor. Diskussioner pågår angående eventuell ansökan om projekt via Folkhälsomyndigheten. Det finns också en pågående dialog inom funktionsstödsförvaltningen om hur det hälsofrämjande uppdraget ska stärkas i framtiden. En projektplan kommer att skapas och en projektjänst kommer att tillsättas.¹⁰

Föreningslivet anses ha en viktig roll när det gäller att förebygga spelberoende och gaming eftersom spelarna då inte blir isolerade i sitt spelande. Malmö Turism samarbetar med föreningar som Digital och social fritid (DSF), Malmö E-sport och Female Legends som alla engagerar e-sportutövare på olika sätt. DSF anordnar föräldrakvällar där olika spel och spelandet diskuteras. Vid evenemang som Malmö Turism anordnar bjuds organisationer som aktivt arbetar med spelberoende- och gamingfrågan in. Då utomstående är arrangörer finns inte samma möjligheter även om Malmö Turism gärna involverar idéburen sektor. Internationella samarbetspartners är ofta i staden en helg eller en vecka i anslutning till evenemanget. Att då skriva in krav på förebyggande av spelberoende i avtalet leder ofta till följdfrågan ”hur mäter vi detta?”. Däremot finns det alltid tillgång till gratis vatten och möjlighet att köpa mat vid evenemangen samt tillgång till sovsal under MalmöLAN för att e-sportutövarna ska kunna ta en paus.¹¹

Serviceförvaltningen arbetar främst indirekt mot medborgaren, då serviceförvaltningens uppdrag är *att utföra service och tjänster till Malmö stads förvaltningar och kommunala bolag samt ansvarar för förvaltning och byggnation av kommunala fastigheter* samt att *underlätta för stadens förvaltningar genom att samordna och effektivisera service och tjänster som Malmöborna behöver*. I arbetet, riktat mot medarbetarna, följer serviceförvaltningen beslutade kommungemensamma processer och rutiner gällande det drogförebyggande arbetet.¹²

Malmö stad som arbetsgivare arbetar förebyggande mot alkohol och droger och inkluderar såväl ett aktivt ledarskap utifrån tidiga signaler, vilka kan vara tecken på ett riskfyllt bruk av alkohol

⁹ Ur intervju med Jasco Mesetovic, konsultsjuksköterska HVOF 190802. En första anhörigträff ”Ensam är aldrig stark” anordnades den 7 september 2019.

¹⁰ Ur intervju med Jan Lanzow-Nilsson, Utvecklingssekreterare Funktionsstödsförvaltningen 190816 och 190903. Länk till information om eventuell projektansökan <https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-folkhalsomyndigheten/statsbidrag/medel-att-soka/projektbidrag-for-utveckling-av-halsoframjande-och-forebyggande-andt-arbete-2020/>

¹¹ Ur intervju med Paul Petersson-Rebello, e-sportsamordnare på Malmö Turism, Stadskontoret, Omvärld- och näringslivsavdelningen, 190828.

¹² Hämtat ur mejlkonversation med Desirée Finne, serviceförvaltningen, 190808.

eller missbruk av droger, som informationsinsatser i syfte att stödja utvecklingen av en sund och säker arbetsmiljö.

För att nå framgång med det alkohol- och drogförebyggande arbetet är det viktigt att jobba med attityder och förhållningssätt. Chefer ska genom utbildningsinsatser få kunskap om problematiken kring missbruk, det nödvändiga samtalet, förebyggande åtgärder, ansvar, signaler vid missbruk och arbetsmiljöaspekter kopplat till missbruk.

I det förebyggande arbetet tar chefen upp riktlinjerna och rutinerna för information och dialog på arbetsplatsträffar samt vid introduktionen av nya medarbetare och inhyrd personal. Vid dessa tillfällen diskuteras även värderingar och förhållningssätt till alkohol och droger. I medarbetarsamtalet tar chefen upp frågor om hälsa. I medarbetarsamtalet kan även samtal föras kring riktlinjerna och rutinerna avseende alkohol och droger.

Hur arbetet är organiserat och innehållet i arbetet kan ha en påverkan på bruket av alkohol och droger. Det är därför viktigt att ta hänsyn till sådant som skiftarbete, stress, arbetsuppgifternas krav, sociala kontakter, arbetsförhållanden och tillgång till alkohol och droger när arbetet med att förebygga alkohol och droger planeras. I arbetet med riskbedömning och utformning av handlingsplan ska alla delar av arbetets karaktär vägas in. Till exempel behöver närheten till medicinska preparat och droger vägas in på vissa arbetsplatser eller om arbetets karaktär är särskilt riskfylld såväl för medarbetaren själv som för kollegor eller för de som medarbetaren möter i sitt arbete.

Om det förebyggande arbetet, enligt ovan, visar på behov av stöd från sakkunniga utanför den egna organisationen ska sådan hjälp anlitas. Exempel på insatser som kan vara aktuella är:

- Att anlita företagshälsovården till att utföra hälsoundersökningar och hälsokartläggningar eller använda sig av frågeformulär som inbegriper frågor om alkohol- och drogkonsumtion.
- Att utföra provtagningar för att förebygga återfall.
- Att utföra slumpmässiga alkoholtester. Vilket kan möjliggöra tidig upptäckt av missbruk, innan medarbetare utvecklar ett svårt missbruk och tecken blir synliga på arbetsplatsen.
- Att installera alkoholås på bilar, vilket minskar risken för såväl medarbetaren själv, för medpassagerare som för omgivningen.

b) Dopningsförebyggande arbete inom motionsidrotten

Riksidrottsförbundet har under de senaste åren stärkt sitt arbete mot idrottsrelaterad brottslighet, bland annat genom krafttag i arbete mot doping och matchfixning. Även arbetet mot hot, våld och trakasserier mot olika funktioner inom idrottsrörelsen samt brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang har ökat. Fritidsförvaltningen ingår i det regionala nätverket *Idrott och Kriminalitet, Skåne* (tidigare Skånsk Antidoping). Nätverket bytte namn i samband med att Riksidrottsförbundet utökade sitt arbete mot idrottsrelaterad brottslighet och består av representanter från Skånes Idrottsförbund, Länsstyrelsen, Polisen, Tullverket, Region Skåne, Kommunförbundet och skånska kommuner. Nätverket arbetar för att förebygga, upptäcka och ge vård till användare av dopingpreparat i syfte att minska doping användandet i Skåne.

Fritidsförvaltningen har även tagit fram en antidopningspolicy som flera verksamheter, både kommunala och privata, antagit. I den definieras dopningsmedel precis som i lagen om förbud mot vissa dopningsmedel. (1991:1996).

Fritidsförvaltningen ingår även i nätverket PRODIS som står för Prevention av dopning i Sverige. PRODIS finansieras via Folkhälsomyndigheten och är ett nationellt nätverk som arbetar för att förebygga användningen av anabola androgena steroider och andra dopningspreparat. Inom ramen för PRODIS används *100% Ren Hårdträning* som arbetsmetod. Metoden syftar till att minska användningen av och tillgången på anabola androgena steroider (AAS) och andra dopningspreparat bland tränande på träningsanläggningar. Detta sker genom att träningsanläggningar utvecklar ett långsiktigt förebyggande arbete mot dopning i samverkan mer berörda aktörer på området, framförallt mellan träningsbranschen, polisen, Riksidrottsförbundet distriktsidrottsförbund (DF), Länsstyrelsen, kommunen och landstinget. Arbetet samordnas av STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) en sektion inom Centrum för Psykiatrforskning - Stockholms läns sjukvårdsområde/Karolinska Institutet. I fritidsförvaltningens arbete med PRODIS ingår SATS, Fitness 24 Seven, Actic, Nordic Wellness samt de kommunala gymmen i Oxie, Hyllie, Bulltofta och Torup. Även föreningen Friskis & Svettis ingår.¹³

4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet

Under detta målområde finns det två insatsområden som bägge är relevanta för Malmö stads drogförebyggande arbete.

a) Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst samt med andra aktörer för en sammanhållen vård utifrån kvinnors och mäns samt flickors och pojkars specifika förutsättningar och behov

Flertalet av stadens insatser vad gäller missbruk och beroende riktar sig till barn och unga samt kvinnor och män i arbetsför ålder. Forskning visar dock att missbruk och beroende ökat i de *högre* åldrarna de senaste åren.¹⁴ Riskerna som alkoholen medför läggs ovanpå de naturligt ökade riskerna för hälsa och problem som åldrandet i sig för med sig och ger en påtaglig riskökning. Antalet dödsfall per 100 000 invånare 65 år och äldre har ökat med 30 procent mellan 2000 och 2016 på grund av sjukdomar som enbart orsakas av alkohol.¹⁵

Maria Malmö

Maria Malmö är en öppenvårdsmottagning för ungdomar under 25 år med beroendeproblem. Mottagningen drivs gemensamt av Malmö stad och Region Skåne. Unga som har problem med alkohol och/eller andra droger kan vända sig till Maria Malmö utan beslut om bistånd. Där kan såväl den unge som anhöriga och andra personer i dennes närhet få råd, stöd och information.

Öppenvårdshuset Gustav

Öppenvårdshuset Gustav är en öppenvårdsmottagning för personer över 18 år som erbjuder behandling för alla typer av missbruk och beroende – droger, tabletter, alkohol eller överdrivet spelande om pengar. Både brukare och anhöriga erbjuds information, rådgivning och stödsamtal. Öppenvårdshuset Gustav är ett samarbete mellan Malmö stad och Kriminalvården.

Aktivitetshuset

Aktivitetshuset är en öppen mötesplats för Malmöbor över 18 år som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden och som behöver en meningsfull, sammanhangskapande och trygg vardag.

---

¹³ Ur intervju med Sofia S. Simonsson, fritidsförvaltningen 190917.

¹⁴ I *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2017* (CAN, 2017) går att läsa att en åldersgrupp där konsumtionen tydligt ökat mellan 2004 och 2017 är bland kvinnor 65 år och äldre.

¹⁵ Hämtat 190918 från <https://iogt.se/wp-content/uploads/Rapport-Alkohol-och-aldre.pdf>

Tillsammans med Öppenvårdshuset Gustav driver Aktivitetshuset behandlingsprogrammet Strukturerad öppenvård i Malmö (SÖM). SÖM vänder sig till personer med missbruksproblematik och består både av öppenvårdsbehandling och aktiviteter.

En kartläggning av Problematiskt datorspelande gjord av FINSAM i Malmö visar att många organisationer direkt eller indirekt ställer frågor kring datorspelande och skärmbeteende. Däremot saknas det rutiner och en tydlig och uttalad ansvarsfördelning i frågan.

b) Insatser för att nå kvinnor och män samt flickor och pojkar i en socialt och hälsomässigt utsatt situation till följd av missbruk eller beroende

Socialarbetare för unga (SFU)

Socialarbetare arbetar förebyggande med ungdomar mellan 12 till 21 år. Socialarbetarnas främsta uppgift är att verka brottsförebyggande och finnas där andra vuxna inte finns, för att på så sätt öka tryggheten för de ungdomar som är där. Arbetet sker uppsökande i ungdomarnas närmiljö. SFU har ett nära samarbete med myndigheter och andra aktörer för att främja att ungdomar som befinner sig i riskzonen för kriminalitet eller har ett beteende som kan hindra positiv utveckling ska få stöd och hjälp. Föräldrar kan kontakta SFU vid oro kring sin ungdoms situation eller beteende, samt om ungdomar rymt hemifrån och föräldrarna vill att socialarbetarna ska hålla utkik efter ungdomen.

Uppsökande verksamhet för vuxna (UVV)

Uppsökande verksamhet för vuxna vänder sig till personer över 18 år som *vistas* i Malmö och som upplever sig ha problem med alkohol, läkemedel eller narkotika och personer som är hemlösa eller riskerar att bli. Verksamheten vänder sig också till närstående, frivillighetsorganisationer och professionella som möter dessa problem, samt till personer som är oroliga för någon annan med dessa problem.

Digitalisering

Arbetsmarknads- och socialnämnden har digital verksamhet för ändamålet som exempelvis:

- Soctanter på nätet

Organisationsstöd inom det sociala området

Genom förvaltningens organisationsstöd till lokala organisationer inom det sociala området stötts dessa i sitt arbete med att förstärka och komplettera kommunens insatser för människor i utsatta situationer. Följande föreningar fick del av organisationsstödet för insatser inom missbruk och beroende under 2018:

- Föräldraföreningen Mot Narkotika (FMN Malmö) – utför bland annat test på ungdomar i samverkan med socialtjänsten, ger individuellt stöd och håller samtalsgrupper för unga och anhöriga.
- Kriminellas revansch i samhället (KRIS) – arbetar med drogtester, erbjuder gemenskap och förutsättningar för att leva ett hederligt liv.
- Kamratföreningen Comigen – driver en mötesplats på Möllevången, dagliga NA-möten (anonyma narkomaner) samt individuellt stöd och aktiviteter för medlemmar.
- Riksförbundet för hjälp åt läkemedels- & narkotikabrukare, RFHL – en förening för personer som missbrukat läkemedel. De driver en mötesplats som är öppen varje dag och erbjuder gemenskap samt aktiviteter till personer med erfarenheter av missbruk.
- Nya utmaningen – en kamratförening som ses en gång i veckan med gemenskap och högtidsfirande i RFHL:s mötesplats.

- Quinnoqulan – en förening för kvinnor i utsatta situationer såsom missbruk. Träffas en eller flera gånger i veckan i RFHL:s mötesplats.
- Spelberoendes förening Malmö – en förening som erbjuder ett långsiktigt stöd efter behandling. Samtalsstöd individuellt och gruppsamtal sker varje vecka och de bedriver också ett utåtriktat arbete med föreläsningar etc.
- Somalilandsförening – har ett mentorsprogram för familjer där en eller flera personer missbrukar drogen Khat. Individuellt stöd till hela familjen, barnen får hjälp med skolan etc.
- Det fria Sällskapet Länkarna – Länkarna har en mötesplats som är öppen dagligen och anordnar aktiviteter och högtidsfirande för sina medlemmar. De finns för personer främst med erfarenhet av alkoholmissbruk.¹⁶

Idag har en hormonmissbrukare ingenstans att söka vård för att bli av med sitt missbruk i sjukvården i Skåne län. En arbetsgrupp har bildats som består av Skåneidrotten, behandlingsassistent socialtjänsten, docent Endokrinologen SUS, läkare allmänpsykiatri IMN och projektledaren. Målet är att Region Skåne ska öppna en hormonmottagning för missbrukare. Fritidsnämnden och kommunstyrelsens arbetsutskott har skickat en hemställan till Regionstyrelsen Skåne att öppna en hormonmottagning för missbrukare i Malmö. Om Regionstyrelsen Skåne beslutar att öppna en hormonmottagning så är det viktigt att de får hjälp att marknadsföra hormonmottagningen. Samtliga kommuner i Skåne kommer att kunna ha möjlighet att skicka missbrukare till mottagningen.¹⁷

5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Under detta målområde finns det fyra insatsområden:

- Tidig uppmärksamhet av riskbruk och beroende bland blivande föräldrar.
- Uppmärksamma och erbjuda ändamålsenligt stöd till flickor och pojkar som föds med skador till följd av ANDT eller som växer upp i familjer med missbruk eller annan omsorgssvikt, inklusive förekomst av våld, med koppling till alkohol eller narkotika utifrån deras förutsättningar och behov.
- Strategiskt och långsiktigt arbete för att motverka narkotikarelaterad dödlighet bland kvinnor och män samt flickor och pojkar.
- Insatser för att motverka trafikrelaterade skador och dödsfall till följd av alkohol- och narkotikabruk.

Av dessa är det tre som rör Malmö stads drogförebyggande arbete.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen erbjuder riktat stöd till Malmöbor som har ett missbruk eller beroende samt till barn vars föräldrar har ett missbruk eller beroende. Förvaltningen uppmärksammar och erbjuder ändamålsenligt stöd till flickor och pojkar som föds med skador till följd av ANDT eller som växer upp i familjer med missbruk eller annan omsorgssvikt, inklusive förekomst av våld, med koppling till alkohol eller narkotika utifrån deras förutsättningar

¹⁶ Ur skriftligt underlag från arbetsmarknads- och socialförvaltningen som inkommit via mejl 190222.

¹⁷ Hämtat 190917 från PRODIS <http://www.prodis.se/medverkande/malmö-stad>

och behov. Stöd till barn ges antingen direkt till barnet via barngrupper eller genom riktat föräldraskapsstöd.

a) Tidigt uppmärksammande av riskbruk och beroende bland blivande föräldrar

Ambulatoriet

Ambulatoriet samverkar kring gravida kvinnor med beroendeproblematik och stödjer dem i en drogfri graviditet och i föräldraskapet fram till dess att barnet är två år. Kvinnorna erbjuds en föräldragrupp under graviditeten och när barnet är fött. Under graviditeten har kvinnan möjlighet till tät kontakt med en specialutbildad barnmorska. Även den blivande pappan involveras i kontakten.

Malmö stad och Region Skåne har en samverkansgrupp som mobiliserar vid upptäckt av gravid missbrukare.

Samtal om föräldraskap

I missbruksutredningar ska föräldraskapet uppmärksammas. Samtal om föräldraskap ska tas upp med alla vuxna som lever eller har ett umgänge med ett barn. Det kan finnas en rädsla bland föräldrar att de ska förlora sina barn om de söker hjälp och väntar utifrån det oftast längre med att söka hjälp än personer utan barn. Det är av vikt att ta upp samtalet om föräldraskap i ett tidigt skede samt informera om stöd och hjälp som finns att få, både gällande föräldrarollen samt det stöd som finns till barnet.

b) Uppmärksamma och erbjuda ändamålsenligt stöd till flickor och pojkar som föds med skador till följd av ANDT eller som växer upp i familjer med missbruk eller annan omsorgssvikt, inklusive förekomst av våld, med koppling till alkohol eller narkotika utifrån deras förutsättningar och behov

Children are people (CAP)

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen erbjuder stöd till barn 7 till 15 år vars föräldrar har en känslomässig sjukdom, missbruk, psykisk ohälsa eller våld. Barnen grupperas med ca två års åldersskillnad och träffas en gång i veckan under en termin. På träffarna lär barnen sig att se sina egna känslor och behov, lösa konflikter, hantera motgångar och klara situationer med grupstryck. Då blir det lite lättare att säga nej till alkohol, droger och kriminalitet och istället göra bra och hälsosamma val.

c) Strategiskt och långsiktigt arbete för att motverka narkotikarelaterad dödlighet bland kvinnor och män samt flickor och pojkar

Sigtuna (f.d. Nya Södervärnsboendet) samarbete med sprututbytet

Sigtuna är ett boende för aktiva brukare av droger som syftar till att fånga upp människor som befinner sig i hemlöshet. Det är tillåtet att vara påverkad i boendet så länge det inte innebär störningar för grannar eller leder till misskötsel av boendet. Det finns tre boendeformer på Sigtuna; lägenhet, stödboende och genomgångsrum. Personalen vid boendet arbetar med socialt stöd i de olika boendeformerna och finns tillgängliga dagtid. De har en tät kontakt med ansvariga socialsekreterare. På natten finns väktarpersonal tillgängliga. Sigtuna har ett nära samarbete med sprututbytet Region Skåne. Personalen arbetar aktivt för att de boende med injektionsmissbruk ska ha kontakt med sprututbytet samt efterfråga Naloxon. Naloxon är ett läkemedel som kan rädda livet på någon som tagit en överdos. Sprututbytet ger även en kort utbildning i hur läkemedlet fungerar. Såväl personal som aktuella brukare är utbildade. Sigtuna och sprututbytet arbetar tillsammans med att sprida kunskap om Naloxon till andra aktörer inom idéburen och privat sektor.

Informationsmaterial om överdosrisker vid opioider

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen implementerar Socialstyrelsens informationsmaterial om överdosrisker vid opioider för att minska den narkotikarelaterade dödligheten. Opioider är droger och substanser som heroin, metadon och tramadol. Informationsmaterialet är tänkt att ge personer som brukar opioider mer kunskap om riskfyllda situationer och större möjlighet att undvika dem. Bland annat så ges informationen till personer som skrivs ut från behandlingshem.

6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt

Under detta målområde finns det sju insatsområden:

- Aktivt verka för en folkhälsoorienterad syn på narkotika inom EU och FN med utgångspunkt i politiken för mänskliga rättigheter.
- WHO bör arbeta fram och anta en bred folkhälsopolitisk ansats till narkotikafrågan före 2019.
- Utveckla narkotikafrågorna i det globala utvecklingsarbetet.
- Internationellt arbete mot dopning med utgångspunkt i idrotten.
- Aktivt verka för genomförandet av WHO:s ramkonvention om tobak.
- Aktivt verka för och bidra till en EU-gemensam alkoholstrategi.
- Nordiskt samarbete.

Av dessa är det ett som rör Malmö stads drogförebyggande arbete.

a) Aktivt arbeta för en folkhälsoorienterad syn på narkotika inom EU och FN med utgångspunkt i politiken för mänskliga rättigheter

Droger har funnits genom mänsklighetens historia sedan tusentals år tillbaka och använts för berusning, som läkemedel eller i religiösa ceremonier. Sedan 1961 är all icke-medicinsk och icke-vetenskaplig användning av narkotika förbjuden genom FN:s narkotikakonventioner. Trots antagna konventioner, en stark samsyn inom världssamfundet på narkotikan betydelse ur ett gränsöverskridande brottsligt perspektiv, har olika länder ändå utvecklat olika förhållningssätt till att hantera frågan.

Folkhälsopolitiken är en central del i Sveriges genomförande av Agenda 2030, bl.a. genom det tvärssektoriella angreppssättet. Malmö stad har undertecknat A declaration of Cities Commitment to the 2030 Sustainable Development Agenda. Det innebär att Malmö senast 2020 ska ha utvecklat en integrerad, holistisk utvecklingsstrategi för att uppnå de globala målen senast år 2030 i form av en lokal Agenda 2030. Det förebyggande och behandlande arbetet kan direkt relateras till Mål 3 – Hälsa och välbefinnande. Delmålet 3.5 *Förebygga och behandla drogmissbruk* innebär att stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk. Det finns även två globala indikatorer kopplat till delmål 3.5:

3.5.1 Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders det vill säga tillhandahållande av behandlingsinterventioner (farmakologiska, psykosociala och rehabiliterings- och eftervårdstjänster) för substansanvändning.

3.5.2 Harmful use of alcohol, defined according to the national context as alcohol per capita consumption (aged 15 years and older) within a calendar year in litres of pure alcohol det vill säga skadlig användning av alkohol,

definierad enligt det nationella sammanhanget som alkohol per capita (15 år och äldre) inom ett kalenderår i liter ren alkohol.

Sedan den 25 mars 2019 finns det förutom globala och nationella nyckeltal även nyckeltal för den kommunala nivån men inget som specifikt går att använda för att följa upp det förebyggande och behandlande arbetet.¹⁸ I det fortsatta arbetet är det därför viktigt att hitta indikatorer som känns relevanta för Malmö att följa upp. Även mål 1, 4, 8, 10 och 11 har stark koppling till risk- och skyddsfaktorer.¹⁹

Kina är ledande på spelmarknaden med 583 miljoner aktiva spelare. Sedan införandet av en ny spellagstiftning den 28 mars 2018 har Kina tappat fart i att licenciera nya spel vilket lett till att spelindustrin har gått in i en period av ovisshet. En fråga som är högaktuell i Kina och som också kan komma att bli aktuell för Sverige är förekomsten av så kallade ”lootboxes” i spelen. Sedan 2018 finns ett samarbete mellan ett antal länder med fokus på att hantera olicensierade webbsidor, ägda av tredjepart, som tillhandahåller illegalt spel om pengar länkat till populära TV-spel.²⁰ Nätverket vill säkerställa att de stora spelföretagen inte tillåter så kallade lootboxes, som kan klassas som spel om pengar enligt nationell lagstiftning. Detta innebär att fler och fler länder kan komma att utreda frågan, där ibland Sverige.²¹ Lootboxes anses vara något som kan trigga spelare att spela mer vilket gör det intressant för Malmö stad att bevaka utifrån spelberoende och gaminghänseende.

Doping inom idrotten är ett internationellt problem som kräver internationella lösningar och bred samverkan. RF, som nationell antidopingorganisation, är medlem i iNADO (The Institute of National Anti-Doping Organisations), en internationell sammanslutning av nationella och regionala antidopingorganisationer. Inom iNADO arrangeras utbildning och seminarier för att skapa informationsutbyte, lyfta goda exempel och tillsammans verka för ett jämlikare antidopingarbete. I och med iNADO har de nationella antidopingorganisationen en möjlighet att tala med en enad röst.

Tillsammans med regeringen ingår RF även i IADA, ett multilateralt avtal mellan världens ledande nationer inom antidopingområdet. RF medverkar även i andra specialist- och samverkansgrupper. Sedan lång tid tillbaka finns även ett starkt nordiskt samarbete och utbyte där de nordiska länderna i många stycken varit föregångare internationellt i antidopingfrågorna. På ett nationellt plan samarbetar Svensk Antidoping med andra organisationer och myndigheter för att strategiskt verka mot spridning och bruk av dopingmedel.²²

---

¹⁸ I nyckeltalsurvalet för Agenda 2030 har *Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)* strävat efter att i första hand ta med nyckeltal som har en tydlig önskvärd riktning. Nyckeltalsurvalet skiljer sig åt beroende på om man vill titta på en kommun eller en region. I nyckeltalsurvalet har RKA valt ut cirka 50 nyckeltal som grupperas under de olika målen.

¹⁹ Mål 1: Ingen fattigdom, Mål 4: God utbildning för alla, Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 10: Minskad ojämlikhet samt Mål 11: Hållbara städer och samhällen. Hämtat 190912 från www.globalamalen.se

²⁰ Declaration of gambling regulators on their concerns related to the blurring of lines between gambling and gaming (2018) via the Washington State Gambling Commission

²¹ Enligt Paul Petersson-Rebelo, e-sportsamordnare vid Malmö Turism, stadskontoret, omvärld- och näringslivsavdelningen, är just diskussion om lootboxes något som förekommer mer och mer i spelvärlden.

²² Hämtat 190918 från

<https://www.rf.se/Arbetsrum/SvenskAntidoping/Antidopingarbetet/OmSvenskAntidoping/>

Kartläggning av samverkan kring det drogförebyggande arbetet.²³

Det drogförebyggande arbetet angår alla i staden vilket gjort att samtliga förvaltningar involverats i utredningen. Utöver de personer som ingår i arbetsgruppen har förvaltningarna, som inte finns representerade där, via förvaltningsdirektören utsett kontaktpersoner som bidragit med information och underlag.

Samverkan sker kring målområde 2-5 i den nationella ANDT-strategin med syfte att:

- Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska
- Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska
- Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet
- Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Nedan beskrivs en rad olika samverkansforum och i vissa fall projekt och överenskommelser som rör stadens drogförebyggande arbete:

CTC – communities that care

CTC är ett övergripande system för preventionsarbete baserat på lokalt samarbete mellan ett flertal aktörer i närområdet såsom förskola, skola, socialtjänst, bibliotek, fritidsgård, polis, räddningstjänst, civilsamhälle, boende, näringsliv med flera. Målet är att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga, genom att förhindra alkohol och drogmisbruk, utanförskap, bristande skolresultat och våld.

CTC-systemet hjälper lokala intressenter och beslutsfattare att förstå och använda sig av information om risk- och skyddsfaktorer för att kunna välja ut preventionsprogram som är bevisat effektiva och riktade mot just deras specifika utmaningar.

Samverkan med Region Skåne

Överenskommelse om samarbete mellan landsting och kommun är reglerat både i socialtjänstlagen (SOL) och i hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Enligt lagarna ska det finnas överenskommelse om samarbete gällande personer med psykisk funktionsnedsättning, personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel samt spel om pengar.²⁴

Malmö stad omfattas av två överenskommelser som gäller samarbete kring personer med missbruks- och beroendeproblem på regional respektive kommunal nivå²⁵. Den regionala

---

²³ Samverkan sker tillsammans med andra i en avgränsad grupp kring ett definierat problem med medvetna och målinriktade handlingar som medel för att lösa sammansatt problematik där kompetens från flera professioner är nödvändig. Samverkan bör ha ett tydligt syfte.

Framgångsfaktorer för samverkan (*Samverkan för barns bästa – en vägledning om barns behov av insatser från flera aktörer, Socialstyrelsen 2013*). Empirisk och evidensbaserad kunskap, processer och rutiner i kvalitetsledningssystem, bygga samverkanskompetens i organisationer samt identifiera faktorer som underlättar respektive försvårar samverkan och främja respektive motverka dessa.

²⁴ Hälso- och sjukvårdslagen 8a§ samt 16 kap. 3§, Socialtjänstlagen 5 kap. 9a§ och 8 a§

²⁵ Ramöverenskommelse om samverkan mellan Region Skåne och Skånes kommuner gällande personer med psykisk funktionsnedsättning samt barn och ungdom som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa. Lokal överenskommelse mellan Region Skåne och Malmö stad gällande personer med psykisk funktionsnedsättning samt barn och ungdom som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa.

ramöverenskommelsen omfattar Skånes samtliga kommuner och Region Skåne medan den lokala endast omfattar Malmö stad och Region Skåne.

Syftet med överenskommelserna är att identifiera gemensamma utvecklingsområden och underlätta samverkan för att på ett bättre sätt tillgodose behovet av vård, stöd och behandling för målgrupperna. Innehållet i överenskommelserna ska vara känt och tillämpas inom alla verksamheter inom Malmö stad och Region Skåne.

Under 2018 har arbetsmarknads- och socialförvaltningen deltagit i revidering av den regionala ramöverenskommelsen avseende personer med missbruks och beroendeproblem. Anledningen till revideringen var att komplettera den med samarbete kring personer med problem med spel om pengar. Sedan 1 januari 2018 ingår problem med spel om pengar i socialtjänstlagen²⁶ och hälso- och sjukvårdslagen²⁷. Det finns ett färdigt förslag till överenskommelse, men den är inte beslutad än. När förslaget är beslutat kommer motsvarande revidering att göras av den lokala överenskommelsen. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen kommer att samordna det arbetet. Samarbete avseende personer med samsjuklighet ingår i överenskommelserna avseende personer med missbruk- och beroendeproblem.

Hälso- och sjukvårdsavtalet fastställer en samverkansstruktur för samverkan mellan Malmö stad och region Skåne.

Samverkan med Kriminalvården

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen håller på att arbeta fram en samverkansöverenskommelse mellan Malmö stad och Kriminalvården region Syd. Den kommer vara klar före sommaren 2019. Struktur för samverkan kommer vara en del av förslaget.

Överenskommelse missbruk

Består av ASF, FSF, GSKF, GVF, HVOF och Region Skåne. Målgruppen är barn och unga 0-18 år som är anhöriga till vuxna med missbruk eller som själva riskerar att utveckla eller har ett missbruk. Avtalet reglerar samverkan mellan Malmö stad och Region Skåne avseende målgruppen.

Samordnad individuell plan (SIP)

Samordnad individuell plan (SIP) är klientens plan när denna behöver insatser från både kommun och landsting. SIP är en lagstadgat och det finns skånegemensamma rutiner för hur Region Skåne och kommunerna i Skåne ska arbeta med SIP. ”Mina planer” är ett gemensamt IT-stöd som används i samband med SIP.²⁸

Samverkan barn och unga Malmö (SBUM)

Består av ASF, FSF, FSKF, GSKF, GVF och HVOF. Målgruppen är barn och unga i behov av stöd och insatser från berörda förvaltningar och omfattar alla åldrar samt alla nivåer av problematik. I samverkansgruppen ingår övervägande avdelningschefer eller motsvarande. Syftet är kunskapsutbyte, bereda och förankra frågor och satsningar och gruppen ses en gång per månad under vår och höst.

Styrgrupp Trygg och säker stad

---

²⁶ 3 kap. 7 § SoL

²⁷ 5 kap 7 § HSL

²⁸ Ur skriftligt underlag från arbetsmarknads- och socialförvaltningen som inkommit via mejl 190222.

Består av ASF, GSKF, GVF, FF, FGK, STK och polisen. Målgruppen är Malmöbor i alla åldrar. Styrgruppen är kopplad till samverkansöverenskommelsen samt fungerar som styrgrupp för andra arbeten, exempelvis Communities that Care (CTC).

SSPF - socialtjänst, skola, polis, fritid/förebyggare

Består av ASF, FSKF, GSKF, HVOF, FF och polisen. Målgruppen är grupper av barn i riskzon, framför allt kriminalitet och normbrytande beteende, samt i vissa fall individer. I samverkansgruppen ingår chefer inom ASF samt representanter från polis och fritidsförvaltning. Samverkansgruppen varierar i struktur och medverkande mellan olika områden i staden. Den har också olika benämningar (SSPF, SSP, Trygg Väster, Händelsestyrt operativt arbet etc.). Då det ofta är samma personer som medverkar i olika forum finns risk för otydlighet kring vad som är syfte och uppdrag. Behöver ses över för att få ökad likvärdighet. I Innerstaden finns det en styrgrupp och en undergrupp för varje högstadie samt en aktiv samordnare som skapar mer mening för arbetet.

Riskhelgsamverkan

Består av ASF, GSKF, GVF, FF och Region Skåne. Målgruppen är ungdomar i Malmö som vistas ute under helger som bedöms som riskhelger (t.ex. festival, skolavslutning med mera). Syftet med samverkansgruppen är informationsutbyte inför riskhelger.

Missbruksutskottet

Är ett utskott till Region Skånes Regional samverkansgrupp Psykiatri. I utskottet sitter representanter från Region Skånes koncernkontor och beroendeverksamheter, Kommunförbundet Skåne, kommuner i Skåne, Länsstyrelsen Skåne samt NSPH (Nationell samverkan för psykisk hälsa). Utskottets uppdrag är att arbeta för implementering av Ramöverenskommelsen för missbruks- och beroendevården samt utveckling och samverkan inom området.

LVM transportgrupp

Samverkar kring patienttransporter då någon har omhändertagits enligt lag om vård av missbrukare i vissa fall. Det är Region Skåne, Statens institutionsstyrelse, Kommunförbundet Skåne, Kriminalvården och Polisen som ingår i gruppen.

Skånsk antidopning

Är ett regionalt nätverk som arbetar för att förebygga, upptäcka och ge vård till användare av dopningspreparat i syfte att minska dopningsanvändandet i Skåne. Skåneidrotten är sammankallande.

Tobaksfri livsstart

Är en samverkansgrupp bestående av Region Skåne (Kunskapscentrum levnadsvanor och sjukdomsprevention, Kunskapscentrum barnhälsovård, Kunskapscentrum kvinnohälsa samt Kunskapscentrum migration och hälsa), Kommunförbundet Skåne och Länsstyrelsen. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att fler barn i Skåne ska få en tobaksfri livsstart.

Tryggare Malmö

Sedan 2017 ingår miljöförvaltningen i ett projekt som heter Tryggare Malmö. Projektet bygger på samverkan mellan myndigheter där den samordnade tillsynen används som en trygghetsskapande åtgärd. Inom Malmö stad ingår förutom miljöförvaltningen stadsbyggnadskontoret och tillståndsenheten. Övriga myndigheter som ingår i projektet är Räddningstjänsten Syd, Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Kronofogden, Polisen och Tullverket.

Syftet med satsningen är att genomföra fokuserad myndighetstillsyn, och därmed motverka den illegala ekonomin i staden. I projektet genomförs gemensamma tillsynsbesök, där respektive myndighet kontrollerar att deras lagstiftning uppfylls. Många av verksamheterna som får tillsynsbesök är på något sätt kopplade till narkotika och otillåten försäljning av alkohol och tobak.

Några exempel på tillsynsområden är *Rökcaféer och illegala nattklubbar* där det i Malmö funnits ett flertal vattenpipscaféer som tillhandahållit röksessioner. Flera verksamhetsutövare har argumenterat till exempel att vattenpipsrökning är en social aktivitet och därför borde vara tillåten. Tobakslagen gör ingen skillnad på hur tobaken konsumeras. Miljöförvaltningen har därför fattat ett flertal beslut om rökförbud. Vitet för att bryta mot förbudet har legat mellan 30 000 kr och 50 000 kr per överträdelse.

Ett annat tillsynsområde är *Försäljning av tobak och receptfria läkemedel* där miljöförvaltningen har genomfört gemensamma inspektioner på dagligvaruhandel tillsammans med Polisen, Skatteverket, Tullverket samt tillståndsenheten, Malmö stad. Fokus har varit på försäljning av tobak och läkemedel. Inom Malmö stad är det tillståndsenheten som har tillsyn på försäljningen av tobak och miljöförvaltningen har tillsyn på försäljning av läkemedel. Eftersom dessa två produktkategorier ofta säljs tillsammans är det viktigt med ett fungerande samarbete mellan miljöförvaltningen och tillståndsenheten, vilket detta projekt har hjälpt till med.

Försäljning av receptfria läkemedel är i Sverige anmälningspliktigt till Läkemedelsverket och tillsyn av dessa ingår i miljöförvaltningens ordinarie arbete. Tillsyn på oanmälda försäljningsställen av läkemedel har tidigare inte bedrivits och har endast kunnat påbörjas genom detta fokuserade tillsynsarbete. Det är också i dessa oanmälda butiker, olagliga läkemedel som inte ens får säljas på apotek, hittats. Genom tillsynen i butikerna har källan till de olagliga läkemedlen spårats. Miljöförvaltningen har på så sätt kunnat gå högre upp i kedjan till grossisterna för att stoppa försäljningen till andra.²⁹

Övrigt

Utöver ovanstående beskriver stadsbyggnadskontoret att de följer Communities That Cares (CTC) förebyggande arbete. Stadsbyggnadskontoret försöker bidra med platser där samtliga malmöbor, såväl vuxna som barn, kan träffas. Arbetet påbörjades 2019 och ska pågå i tio år.³⁰

Funktionsstödsförvaltningen uppger att för att hjälpa den enskilde att bryta invanda negativa mönster som varit bidragande till missbruket behövs samarbete mellan resurspersoner, både från socialt nätverk och professionellt nätverk, och den enskilde. Samarbete behövs både inom förvaltningen samt mellan förvaltningen och externa aktörer. Vid upptäckt av missbruk/beroende hos personer som erhåller insatser från funktionsstödsförvaltningen samverkar förvaltningen med de som förväntas stå för stöd, vård och behandling, huvudsakligen arbetsmarknads- och socialförvaltningen och beroendecentrum Malmö inom Region Skåne. Då en person har behov av stöd eller vård kontaktar förvaltningen arbetsmarknads- och socialförvaltningens vuxenmottag eller öppenvårdshuset Gustav.³¹

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen representeras genom deras samordnande kurator i arbetsgruppen för Tramadolprojektet, en grupp mot spelmissbruk via Länsstyrelsen samt *Unga lagöverträdare* och *Riskhelsamverkan* via Plattform Malmö.³²

²⁹ Hämtat ur skriftligt underlag från miljöförvaltningen som inkom via mejl 190827.

³⁰ Ur mejlkorrespondens från 190620 med Marianne Dock, stadsbyggnadskontoret.

³¹ Hämtat ur skriftligt underlag från funktionsstödsförvaltningen som inkom via mejl 190816.

³² Hämtat ur skriftligt underlag från gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen som inkom via mejl 190820.